

Programy pomocowe Unii Europejskiej przeznaczone dla samorządów

★ ★ *Jak duże środki pomocowe Polska otrzymała do tej pory z Unii Europejskiej?*

Polska od 1990 roku korzysta z pomocy Unii Europejskiej. Otrzymaliśmy już ponad 3 mld euro, z czego prawie połowa to środki przyznane nam w ostatnich dwóch latach. Wykorzystaliśmy już ponad 1 mld euro, a pozostałe środki są właśnie wydawane.

Do czasu wstąpienia do UE otrzymamy jeszcze ponad 2 mld euro i te pieniądze będą wydawane już w okresie naszego członkostwa.

Komisja Europejska zaproponowała, że po wejściu do UE Polska uzyska dostęp do środków w wysokości ponad 4 mld euro rocznie – tyle otrzymaliśmy w latach 1990-2001. Przewiduje się, że w 2006 roku tych środków Polska otrzyma ponad 6 mld euro rocznie.

Do czasu wstąpienia do Unii Europejskiej Polska będzie korzystała z funduszy przedakcesyjnych. Następnie na ich miejsce pojawią się środki z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności.

Nie należy zapominać o programach wspólnotowych. Niektóre z nich są już dostępne dla polskich samorządów i organizacji pozarządowych.

★ ★ *Z jakich funduszy przedakcesyjnych korzysta Polska obecnie?*

PROGRAM PHARE

Rocznie Polska korzysta z funduszy w wysokości około 400 mln euro. Z tych środków finansowane są projekty:

- przygotowujące instytucje oraz system prawny do członkostwa w UE (np. szkolenia dla administracji, budowa i modernizacja przejść granicznych),
- związane z osiągnięciem spójności gospodarczej i społecznej w Polsce.

Samorządy w Polsce korzystają ze szkoleń dla administracji (w zakresie pozyskiwania funduszy – Program PHARE 1999, przygotowania do członkostwa w UE PHARE 2000).

W wybranych województwach samorządy mogły składać projekty inwestycyjne (np. w zakresie dróg o znaczeniu ponadlokalnym, ochrony środowiska w ważnych dla regionu obszarach – np. Wielkie Jeziora Mazurskie, rzeka Bug, jezioro Gopło):

1. PHARE 2000: warmińsko-mazurskie, podlaskie, śląskie, podkarpackie, lubelskie (lista projektów zamknięta; projekty w trakcie realizacji)
2. PHARE 2001: warmińsko-mazurskie, podlaskie, śląskie, podkarpackie, lubel-

Programy pomocowe Unii Europejskiej przeznaczone dla samorządów

skie, świętokrzyskie, łódzkie, kujawsko-pomorskie (lista projektów zamknięta; projekty przygotowywane do realizacji),

3. PHARE 2002: warmińsko-mazurskie, podlaskie, podkarpackie, lubelskie, świętokrzyskie, łódzkie, kujawsko-pomorskie, pomorskie, zachodniopomorskie, lubuskie, dolnośląskie, opolskie, małopolskie (lista projektów w trakcie ustaleń – styczeń 2002; projekty będą realizowane od 2003 roku),
4. Program PHARE 2003 został rozszerzony na wszystkie województwa. Termin składania projektów upłynął latem 2002 r.

Po zebraniu i wyselekcjonowaniu projektów na poziomie regionu propozycje wojewódzkie trafiają do Ministerstwa Gospodarki i później do Komisji Europejskiej. Projekty muszą mieć wartość minimum 2 mln euro i być zgodne ze strategią rozwoju województwa oraz Wstępnym Narodowym Planem Rozwoju na lata 2002-2003.

Do programu PHARE 2000 5 województw, a do Phare 2001 wszystkie województwa złożyły też projekty w zakresie rozwoju zasobów ludzkich. Te projekty (PHARE 2000) są realizowane od wiosny 2002 roku lub od wiosny 2003 roku (PHARE 2001). Wojewódzkie Urzędy Pracy udzielają informacji na temat ich realizacji.

W ramach programu PHARE funkcjonuje również Program Współpracy Przygranicznej. W tym wypadku samorządy mogą składać propozycje finansowania inwestycji w infrastrukturę na terenach przygranicznych (2 pasy powiatów przylegających do granicy z Niemcami, Słowacją, Czechami, Morzem Bałtyckim). Projekty o minimalnej wartości 300 tys. euro raz w roku (lato) zbierane są w Urzędach Marszałkowskich. W ramach tej części PHARE finansuje się małe projekty (maksymalna wartość 50 tys. euro) szkoleniowe, wydawnicze, konferencyjne, które mają poprawić współpracę organizacji pozarządowych i samorządów leżących na terenach przygranicznych. W tym wypadku poza wspomnianymi wyżej granicami istnieje również możliwość aplikowania na terenach graniczących z Litwą, Rosją, Białorusią i Ukrainą. Informacji udzielają euroregiony.

PROGRAM ISPA

Jest to odpowiednik unijnego Funduszu Spójności w krajach kandydujących. Podobnie jak dzieje się to w UE, wspierane są duże projekty. ISPA wspiera tylko te o wartości powyżej 5 mln euro. Pozwala to finansować duże projekty w zakresie infrastruktury transportu i środowiska.

Każde z państw korzystających z pomocy samo określa, w drodze opracowania strategii, priorytetowe obszary wsparcia w tych dwóch dziedzinach. W Polsce są to dokumenty: Narodowa Strategia Transportu i Strategia wykorzystania ISPA jako instrumentu realizacji polityki ekologicznej państwa. Z treścią obu tych dokumentów można się zapo-

Programy pomocowe Unii Europejskiej przeznaczone dla samorządów

znąć się na stronie – <http://fundusze.ukie.gov.pl> (dział PRZEWODNIK/FUNDUSZE PRZEDAKCESYJNE/ISPA).

W zakresie transportu finansowane są jedynie te inwestycje, które znajdują się w tzw. korytarzach transeuropejskich. Przez Polskę przechodzą następujące szlaki z tej kategorii:

- Korytarz I: Warszawa – Białystok – Suwałki – Budzisko/Trakiszki (granica polsko-litewska) z odgałęzieniem: Gronowo/Grzechotki (granica polsko-rosyjska) – Elbląg – Gdańsk;
- Korytarz II: Świecko/Kunowice (granica polsko-niemiecka) – Poznań – Warszawa – Terespol (granica polsko-białoruska);
- Korytarz III: Zgorzelec/Olszyna – Krzyżowa – Wrocław – Opole – Katowice – Kraków – Rzeszów – Przemyśl – Medyka/Korczowa (granica polsko-ukraińska);
- Korytarz VI: Gdańsk/Gdynia – Warszawa – Katowice – Zwardoń (granica polsko-słowacka), z odgałęzieniami: Grudziądz – Poznań, Katowice – Zebrzydowice/Gorzyczki (granica polsko-czeska).

Strategia w zakresie transportu precyzuje, w jakiej kolejności i w jakim korytarzu będą dokonywane inwestycje z programu ISPA.

W zakresie środowiska samorządy lokalne lub związki komunalne mogą składać projekty w zakresie:

- dostaw wody pitnej,
- odprowadzania i oczyszczania ścieków,
- utylizacji odpadów,
- ochrony atmosfery.

Celem tych projektów jest spełnienie wymogów stawianych samorządom UE w tych właśnie dziedzinach ochrony środowiska. Odpowiedzialnym za przyjmowanie propozycji finansowania do tego programu w Polsce jest Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (<http://www.nfosigw.gov.pl>).

Rocznie Polska ma do dyspozycji około 350 mln euro w równych proporcjach na transport i środowisko. Projekty do programu ISPA są przedkładane przez cały czas, aż do wyczerpania środków na dany rok.

PROGRAM SAPARD

Rocznie Polska otrzymuje również ponad 170 mln euro na wsparcie rozwoju obszarów wiejskich i modernizację rolnictwa z programu SAPARD. Uruchomienie programu jest planowane na rok 2002. Zgodnie z jego założeniami samorządy będą mogły aplikować o środki na:

- zaopatrzenie w wodę pitną: nie więcej niż 840 tys. zł na inwestycję w jednej gminie,
- odprowadzanie i oczyszczanie ścieków: nie więcej niż 1,7 mln zł na inwestycję w jednej gminie,

Programy pomocowe Unii Europejskiej przeznaczone dla samorządów

- gospodarkę odpadami: nie więcej niż 1,3 mln zł na inwestycję w jednej gminie,
- drogi gminne i powiatowe: nie więcej niż 630 tys. zł na inwestycję w jednej gminie,
- zaopatrzenie w energię: nie więcej niż 420 tys. zł na inwestycję w jednej gminie,
- zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszarów wiejskich: nie więcej niż 130 tys. zł (w przypadku związków komunalnych nie więcej niż 130 tys. zł na jedną gminę).

Projekty muszą być złożone zgodnie z Programem Operacyjnym, który można znaleźć na stronie – <http://fundusze.ukie.gov.pl> (w dziale PRZEWODNIK/FUNDUSZE PRZEDAKCESYJNE/SAPARD)

★ ★ *Z jakich programów wspólnotowych korzysta obecnie Polska?*

PROGRAM SOCRATES

Program dotyczy edukacji i procesu kształcenia. Zgodnie z jego założeniami wspiera on współpracę między placówkami oświatowymi z wielu krajów (szkolnictwo podstawowe, średnie i wyższe), wspiera kształcenie kadr lingwistycznych oraz pozwala wymieniać się doświadczeniami na temat funkcjonowania systemów edukacji. Szczegóły – <http://www.socrates.org.pl>

PROGRAM LEONARDO

Współfinansuje on projekty w zakresie kształcenia zawodowego. Mogą to być partnerskie projekty w zakresie wymian i staży zagranicznych, jak i pilotowych rozwiązań w zakresie kształcenia lub przekwalifikowywania. Szczegóły – <http://www.bkkk-cofund.org.pl>

PROGRAM MŁODZIEŻ

Wspiera finansowo inicjatywy młodych ludzi pomiędzy 15 a 25 rokiem życia, które dotyczą edukacji pozaformalnej, czyli takiej, która nie ma związku z normalnym procesem kształcenia. Szczegóły – <http://www.youth.org.pl>

PROGRAM KULTURA 2000

Pomaga w realizacji ogólnoeuropejskich projektów promujących europejskie dziedzictwo kulturowe. Szczegóły – <http://www.mkis.gov.pl>

PROGRAM SAVE/ALTENER

Współfinansuje projekty, których celem jest poszukiwanie metod efektywnego wykorzystywania energii, szczególnie na obszarach miejskich, oraz pomysłów w zakresie odnawialnych źródeł energii. Szczegóły – <http://www.kape.gov.pl>

